DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.09(196).37
УДК 355.233.2:796+358.2

Федак С.С.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, https://orcid.org/0000-0001-7374-1836
Юр'єв С.О.
кандидат педагогічних наук,
доцент, начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків,
https://orcid.org/0000-0002-9498-4316
Бабаєв Ю.Г.
доктор філософії, старший викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків,
https://orcid.org/0000-0003-0749-5088
Івакін Т.А.
старший викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків,
https://orcid.org/0009-0004-0422-8827
Борзило О.Ю.
викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної
фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків,
https://orcid.org/0009-0007-7698-1107
Ключник В.В.
викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Військового інституту танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків,
https://orcid.org/0009-0005-3340-0822

РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КУРСАНТІВ ТАНКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ

В системі навчання у вищих військових навчальних закладах відбулися зміни, зокрема значно збільшено навчальний час на проведення практичних занять із професійної підготовки в умовах, наближених до бойових.

У роботах багатьох вчених наголошено, що в даних умовах чинна програма фізичної підготовки курсантів не дає змоги забезпечити цілком ефективний розвиток та вдосконалення фізичних якостей та військово-прикладних навичок в процесі навчально-бойової діяльності у вищих військових навчальних закладах.

У науковій статті висвітлено проведений аналіз динаміки рівня спеціальної фізичної підготовленості (військово-прикладних навичок і вмінь) курсантів другого курсу навчання. У дослідженні прийняло участь 45 курсантів 2 курсу навчання танкових підрозділів. Аналіз рівня спеціальної фізичної підготовленості (військово-прикладних навичок і вмінь) курсантів показав, що попри позитивні зміни у показниках курсантів протягом експерименту, достовірної різниці не виявлено (p>0,05).

Ключові слова: *військовослужбовець, військово-прикладні навички та вміння, курсант, спеціальна фізична підготовка.*

Fedak Serhii, Yuriev Stanislav, Babaiev Yurii, Ivakin Taras, Borzilo Oleksandr, Kliuchnyk Vitalii. Level of physical fitness of cadets in tank units.

Changes have been made to the training system in higher military educational institutions, in particular, the amount of training time allocated to practical professional training in conditions close to combat has been significantly increased.

Many scholars have emphasised that, under these conditions, the current physical training programme for cadets does not allow for the fully effective development and improvement of physical qualities and military skills in the process of training and combat activities at higher military educational institutions.

This scientific article presents an analysis of the dynamics of the level of special physical fitness (military skills and

abilities) of second-year cadets. Forty-five second-year cadets from tank units took part in the study. Analysis of the level of special physical fitness (military skills and abilities) of cadets showed that, despite positive changes in cadets' indicators during the experiment, no significant difference was found (p>0.05).

Key words: *military personnel, military skills and abilities, cadet, special physical training.*

Постановка проблеми. Сучасне ведення бойових дій нашою державою під час відбиття повномасштабного вторгнення російської федерації переконливо засвідчує, що фізична готовність військовослужбовців має суттєвий вплив на рівень боєздатності підрозділів Збройних Сил України та виконання поставлених перед ними бойових завдань [1; 3].

Постійне підвищення вимог до рівня професійної підготовленості особового складу Збройних Сил України, викликає необхідність забезпечення фізичної готовності військовослужбовців до бойової діяльності [4; 9; 13].

Враховуючи особливості участі військовослужбовців Збройних Сил України, а також несприятливі фактори ведення бойових дій, все більш вагомого значення набуває психофізична готовність воїнів до виконання завдань за призначенням у формуванні якої значну роль відіграє спеціальна (військово-прикладна) фізична підготовка. Тому, виникає необхідність в дослідженні та пошуку нових підходів щодо формування і удосконалення спеціальної (військово-прикладної) фізичної підготовки військовослужбовців з урахуванням умов сучасних бойових дій [2; 5; 11; 14].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження наукових праць С.В. Романчук, С.С. Федак, О.Р. Небожук, І.Р. Лотоцький та інші [8; 12; 15] надало змогу проаналізувати реальний стан та наявні підходи щодо організації фізичної підготовки, як складової бойової підготовки військовослужбовців військових частин та вищих військових навчальних закладів. По даному питанню дані науковці зазначають, що на даному етапі ведення бойових дій, одним із основних аспектів підготовки воїнів, це підготовка майбутніх командирів підрозділів у вищих військових навчальних закладах, адже від підготовленості командира залежить ефективність виконання завдань його підрозділом.

Низка науковців [6; 10; 12] стверджують, що з початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави в системі навчання у вищих військових навчальних закладах відбулися зміни, зокрема значно збільшено навчальний час на проведення практичних занять із професійної підготовки в умовах, наближених до бойових. Дані зміни передбачають заняття, які проводяться з використанням бойової техніки, проводяться бойові стрільбами зі стрілецької зброї, бойових машин, що своєю чергою передбачає значне навантаження при перенесенні, завантажені, заряджанні боєкомплектів тощо. Окрім того, курсанти під час даних занять перебувають в повному спорядженні (із шоломом, бронежилетом, тактично-розвантажувальною системою тощо), що в свою чергу спричиняє зниження працездатності та нервово-емоційні зриви.

У роботах В.О. Гунченка, С.О. Юр'єва, С.В. Романчука, Ю.В. Цепляєва та інших [2; 7; 15] наголошено, що чинна програма фізичної підготовки курсантів не дає змоги забезпечити цілком ефективний розвиток та вдосконалення фізичних якостей і військово-прикладних навичок в процесі навчально-бойової діяльності наближеної до бойової.

Таким чином, виникає необхідність у визначенні реального стану рівня фізичної підготовленості військовослужбовців, а також внесення коректив у процес підготовки особового складу, з точки зору зміщення акцентів на пошук найбільш ефективних способів і методів, переважно спеціальної (військово-прикладної) спрямованості, що підпорядковані єдиній меті – забезпеченню фізичної готовності військовослужбовців до ведення бойових дій.

Мета дослідження – визначити динаміку рівня спеціальної фізичної підготовленості (військово-прикладних навичок і вмінь) курсантів другого курсу навчання.

Організація та методи дослідження. Теоретичні методи (аналіз та узагальнення літературних джерел) – для розкриття суті проблеми; педагогічні методи (спостереження, тестування) – для визначення динаміки рівня спеціальної фізичної підготовленості курсантів; методи математичної статистики – для обробки експериментальних даних (за допомогою редактору MS Excel та Statistica 6.0) та оцінювання достовірності між показниками за допомогою t – критерію Стьюдента і вважались статистично значущою при $p<0,05$-$0,001$.

Дослідження проводилось на базі Військового інституту танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" в два контрольні тестування: 1 – на початку другого курсу навчання, 2 – на прикінці першого семестру другого курсу. Участь у дослідженні відбувалось на добровільних засадах, про що було підписано згоду, прийняло участь 45 курсантів-танкістів (КГ, n=45) зі статистично рівнозначними показниками на початку експерименту ($p>0,05$).

Визначення рівня спеціальної фізичної підготовленості (військово-прикладних навичок та вмінь) виконувалось згідно переліку та умов виконання фізичних вправ Інструкції з фізичної підготовки Міністерства оборони України.

Нижче подаємо перелік та умови виконання контрольних вправ:

- метання гранати на дальність: чоловіки виконують вправу з навчальною гранатою Ф-1, вага гранати 600 грам. Метання гранати на дальність виконується з автоматом у руці будь-яким способом з розбігу або з місця. Дальність кидка вимірюється від лінії метання завдовжки 4 м і завширшки 7 см. Коридор завширшки 10 м розмічається паралельними білими лініями. Надається 3 спроби поспіль, залік за кращою. Час на метання – 3 хв. Форма одягу – військова. Результат фіксувався ручною рулеткою (Mastertool, 67-5013, 50 м) з точністю до 1 см.

- човниковий біг 6х100 м з автоматом та сумкою для магазинів з двома магазинами: проводиться по прямій доріжці стадіону чи іншому рівному майданчику, розміченому лініями старту і повороту через 100 м. Із положення лежачи на животі пробігти 100 м, виконати коротку зупинку, торкнувшись ногою землі за лінією повороту чи обігнути стійку, яка встановлена за 50 см до лінії повороту, повернутися кругом, пробігти таким же чином ще 5 відрізів по 100 м., вправу дозволяється виконувати з макетом автомата відповідної маси. Форма одягу – військова. Результат фіксувався ручним секундоміром (Recall, PC-2810) з точністю до 0,01 секунди.

- марш-кидок на 5 км: виконується на пересіченій місцевості. Старт і фініш обладнуються в одному місці або

поряд. Забороняється взаємодопомога під час бігу. Форма одягу – військова. Екіпіровка: автомат, сумка для магазинів, два магазини (один із них приєднаний до автомату, другий – у сумці) та протигаз. Результат фіксувався ручним секундоміром (Recall, PC-2810) з точністю до 0,01 секунди.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дослідження показників курсантів у метанні гранат на дальність під час першого тестування показало, що середній результат становив 32,3±3,88 м (табл. 1). За результатами аналізу першого і другого контрольного тестування встановлено, що показники курсантів на другому тестуванні порівняно з першим, покращились на 0,8 м, що у відсотковому відношенні становить 2,48%. Також з'ясовано, що між показниками виконання даної вправи за t – критерієм Стьюдента не має достовірної різниці (t=1,12; p>0,05).

Таблиця 1

Динаміка результатів фізичної підготовленості курсантів другого курсу навчання (КГ, n=45)

Період спостереження	1 контрольне тестування (кт)	2 контрольне тестування (кт)	p (1 кт -2 кт)
Метання гранати на дальність, м			
$\bar{X}$	32,3	33,1	t=1,12 > 0,05
σ	3,88	3,68	
m	0,56	0,53	
Човниковий біг 6х100 м, с			
	147,4	145,0	t=1,78 > 0,05
σ	6,80	6,64	
m	0,98	0,96	

Примітка: p<0,05 при t=1,99; p<0,01 при t=2,63; p<0,001 при t=3,41.

Аналіз рівня показників досліджуваної групи у човниковому бігу 6х100 метрів з автоматом та сумкою для магазинів з двома магазинами на початку експерименту показав, що середній результат виконання даної вправи становить 147,4±6,80 с (див. табл. 1). Також визначено, що наприкінці дослідження курсанти виконали вправу з середнім результатом 145,0±6,64 с. За результатами аналізу другого тестування порівняно з першим, встановлено покращення результатів курсантів на 2,4 с, що у відсотковому відношенні становить 1,63%. Окрім цього встановлено, що попри позитивні зміни у виконанні даної вправи достовірної різниці немає (t=1,78; p>0,05).

Дослідження показників курсантів у виконанні марш-кидку на 5 км на першому тестуванні показало, що середній результат становить 1708,6±43,97 с та на другому тестуванні – 1699,9±43,72 с (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка показників курсантів у виконанні марш-кидку на 5 км, с

За результатами аналізу другого тестування визначено, що показники виконання маршу, порівняно з першим тестуванням, покращились на 8,7 с, у відсотковому відношенні різниця становить 0,51%, проте достовірної різниці не виявлено (t=0,98; p>0,05).

Висновки.

1. Встановлено, що фізична готовність військовослужбовців має суттєвий вплив на подолання значних фізичних і психологічних навантажень, рівень боєздатності підрозділів Збройних Сил України та виконання поставлених перед ними бойових завдань.

2. Аналіз рівня спеціальної фізичної підготовленості (військово-прикладних навичок і вмінь) курсантів другого курсу навчання показав, що у метанні гранат на дальність протягом дослідження результати покращились на 2,48%, у

човниковому бігу 6х100 метрів з автоматом та сумкою для магазинів з двома магазинами на 1,63% та у виконанні марш-кидку на 5 км на 0,51%. Проте дослідження показало, що попри позитивні зміни у показниках курсантів протягом експерименту, достовірної різниці не виявлено (t=0,98-1,78; p>0,05).

3. Проведене дослідження показало, що виникає нагальна необхідність в пошуку нових підходів та розроблені програм щодо формування і удосконалення спеціальної (військово-прикладної) фізичної підготовки курсантів з урахуванням умов сучасних бойових дій.

Література

1. Большаков О., Климович В., Данилюк М., Іщенко Є., Небожук О., Гоманюк С., Пилипчак І. Дослідження фізичного розвитку курсантів танкового профілю експериментальної та контрольної груп. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) :* зб. наукових праць. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ: Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. (8(195), 25-29. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.08(195).05.

2. Гунченко В.О., Юр'єв С.О., Романчук С.В., Цепляєв Ю.В., Івакін Т.А., Абраменко О.О., Хачатрян А.Х., Мельніков А.В., Первачук О.І. Динаміка спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців технічного забезпечення військ. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт):* зб. наукових праць / за ред. О. В. Тимошенка. Київ: Видавництво УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. Вип. 3(161)23. С. 74-82. doi:10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).14.

3. Лаврентьєв О., Антоненко С., Сергієнко Ю., Михайлова Є. Формування професійних якостей військовослужбовців засобами фізичної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) :* зб. наукових праць. Київ, 2025, (6(193), 75-78. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06(193).15.

4. Лашта В.Б., Федак С.С., Ханіканц О.В. Аналіз рівня спеціальної фізичної підготовленості курсантів першого курсу навчання. *Український журнал медицини, біології та спорту*. – 2020. – Т. 5, № 4(26). – С. 450–455.

5. Небожук О.Р., Федак С.С., Маланчук Г.Г. Динаміка загальної фізичної підготовленості курсантів військового коледжу з урахуванням категорій військовослужбовців. *Український журнал медицини, біології та спорту*. – 2020. – Т.5, № 4 (26). – с. 464-469.

6. Первачук О., Одеров А., Гунченко В., Пономарьов В., Небожук О., Мельніков А., Лашта В., Андрейчук В., Романів І. Взаємозв'язок військово-професійної підготовки та фізичної підготовленості військовослужбовців. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* / укладачі : А. В. Цьось, С. Я. Індика. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2024. № 1(65). С.10-17. doi: https://doi.org/10.29038/2220-7481-2024-01-10-17.

7. Романчук С.В., Лесько О.М., Кузнєцов М.В., Федак С.С., Лойко О.М., Романів І.В., Демків А.С., Бобко Ю.Б. Формування основ методичної складової з фізичного виховання у майбутніх офіцерів, які навчаються на курсах лідерства. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини* / [редкол.: Єдинак Г.А. (відп. ред.) та інші]. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С. 2020. Випуск 16. С. 79-85.

8. Романчук С.В., Федак С.С., Небожук О.Р., Лотоцький І.Р. Концепції фізичної підготовки у військових закладах вищої освіти в умовах скорочених термінів підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) :* зб. наукових праць. Київ, 2022. – випуск 8 (153) 2022. – С. 70-75. doi:10.31392/NPU-nc.series15.2022.8(153).16.

9. Федак С.С. Фізична підготовка військовослужбовців у період адаптації до військово-професійної діяльності в міжнародних операціях [дисертація]. Львів; 2015. 257 с.

10. Фізична підготовка курсантів вищих військових навчальних закладів на основі вибіркової направленості професійної освіти. *Монографія* / С. Романчук, С. Федак, В. Афонін «та ін.» – Львів: НАСВ, 2022. – 385 с.

11. Юр'єв С. О. Методика розвитку рухових якостей курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання : автореф. дис. ...канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 "Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)" / Юр'єв Станіслав Олегович ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2020. - 22 с.

12. Hunchenko V., Mishyn M., Yuriev S., Babaiev Y., Ishchenko Y., Khachatryan A., Zonov O., Ivakin T., Zimnikov O., Komar I., Borzilo O. A study on the psychological qualities of military personnel in technical support units based on the implementation of an automated control system program for the process of special physical training. *Journal of Physical Education and Sport.* 2025. Vol. 25 (issue 1). Art 4. P. 30-37. doi:10.7752/jpes.2025.01004.

13. Kamaiev O.I., Hunchenko V.A., Mulyk K.V., Hradusov V.A., Homanyuk S.V., Mishyn M.V., et al. Optimization of special physical training of cadets in the specialty «Arms and Military Equipment» on performing professional military-technical standards. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018. № 8(4). P. 1808–1810. doi:10.7752/jpes.2018.s4264.

14. Klymovych V., Oderov A., Romanchuk S., Korchagin M., Zolochevskyi V., Fedak S., Gura I., Nebozhuk O., Lashta V., Romanchuk V., Lesko O. Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *SportMont Journal*. – 2020. – Vol. 18 (2) – PP. 79-82. – ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351, doi:10.26773/smj.200612.

15. Romanchuk S., Oderov A., Klymovych V., Arabskyi A., Lesko O., Fedak S., Dunets-Lesko A., Bobko Y., Olkhovyi O., Liudovyk T. Priority Indicators of Sports Activity of Jumps in Water at the Stage of Advanced Sports Training. *SportMont Journal*. – 2020. – Vol. 18 (2) – PP. 73-78. – ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351. doi:10.26773/smj.200602.

References

1. Bolshakov O., Klymovych V., Danyliuk M., Ishchenko Ye., Nebozhuk O., Homaniuk S., Pylypchak I. Doslidzhennia fizychnoho rozvytku kursantiv tankovoho profiliu eksperymentalnoi ta kontrolnoi hrup. Naukovyi chasopys

Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (8(195), 25-29. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.08(195).05. [Ukraine].

2. Hunchenko V.O., Yuriev S.O., Romanchuk S.V., Tsepliaiev Yu.V., Ivakin T.A., Abramenko O.O., Khachatrian A.Kh., Melnikov A.V., Pervachuk O.I. Dynamika spetsialnoi fizychnoi pidhotovlenosti viiskovosluzhbovtsiv tekhnichnoho zabezpechennia viisk. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova. Seriia No 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. naukovykh prats / za red. O. V. Tymoshenka. Kyiv: Vydavnytstvo UDU imeni Mykhaila Drahomanova, 2023. Vyp. 3(161)23. S. 74-82. doi:10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).14. [Ukraine].

3. Lavrentiev O., Antonenko S., Serhiienko Yu., Mykhailova Ye. Formuvannia profesiinykh yakostei viiskovosluzhbovtsiv zasobamy fizychnoi pidhotovky. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (6(193), 75-78. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.06(193).15. [Ukraine].

4. Lashta V.B., Fedak S.S., Khanikants O.V. Analiz rivnia spetsialnoi fizychnoi pidhotovlenosti kursantiv pershoho kursu navchannia. Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu. – 2020. – T. 5, № 4(26). – S. 450–455. [Ukraine].

5. Nebozhuk O.R., Fedak S.S., Malanchuk H.H. Dynamika zahalnoi fizychnoi pidhotovlenosti kursantiv viiskovoho koledzhu z urakhuvanniam katehorii viiskovosluzhbovtsiv. Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu. – 2020. – T.5, № 4 (26). – s. 464-469. [Ukraine].

6. Pervachuk O., Oderov A., Hunchenko V., Ponomarov V., Nebozhuk O., Melnikov A., Lashta V., Andreichuk V., Romaniv I. Vzaiemozviazok viiskovo-profesiinoi pidhotovky ta fizychnoi pidhotovlenosti viiskovosluzhbovtsiv. Fizychne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi / ukladachi : A. V. Tsos, S. Ya. Indyka. Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. Lutsk, 2024. № 1(65). S.10-17. doi: https://doi.org/10.29038/2220-7481-2024-01-10-17. [Ukraine].

7. Romanchuk S.V., Lesko O.M., Kuznietsov M.V., Fedak S.S., Loiko O.M., Romaniv I.V., Demkiv A.S., Bobko Yu.B. Formuvannia osnov metodychnoi skladovoi z fizychnoho vykhovannia u maibutnikh ofitseriv, yaki navchaiutsia na kursakh liderstva. Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiienka. Fizychne vykhovannia, sport i zdorovia liudyny / [redkol.: Yedynak H.A. (vidp. red.) ta inshi]. Kamianets-Podilskyi: Vydavets Pankova A. S. 2020. Vypusk 16. S. 79-85. [Ukraine].

8. Romanchuk S.V., Fedak S.S., Nebozhuk O.R., Lototskyi I.R. Kontseptsii fizychnoi pidhotovky u viiskovykh zakladakh vyshchoi osvity v umovakh skorochenykh terminiv pidhotovky. Naukovyi chasopys seriia 15 «Naukovo-predahohichni problemy fizychnoi kultury / fizychna kultura i sport» zb. nauk. prats / za red. O.V. Tymoshenka. – K.: Vyd-vo NPU imeni M.P.Drahomanova, 2022. – vypusk 8 (153) 2022. – S. 70-75. doi:10.31392/NPU-nc.series15.2022.8(153).16. [Ukraine].

9. Fedak S.S. Fizychna pidhotovka viiskovosluzhbovtsiv u period adaptatsii do viiskovo-profesiinoi diialnosti v mizhnarodnykh operatsiiakh [dysertatsiia]. Lviv; 2015. 257 s.

10. Fizychna pidhotovka kursantiv vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladiv na osnovi vybirkovoi napravlenosti profesiinoi osvity. Monohrafiia / S. Romanchuk, S. Fedak, V. Afonin «ta in.» – Lviv: NASV, 2022. – 385 s. [Ukraine].

11. Yuriev S. O. Metodyka rozvytku rukhovykh yakostei kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity u protsesi fizychnoho vykhovannia : avtoref. dys. ...kand. ped. nauk : [spets.] 13.00.02 "Teoriia ta metodyka navchannia (fizychna kultura, osnovy zdorovia)" / Yuriev Stanislav Olehovych ; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. - Kyiv, 2020. - 22 s.

12. Hunchenko V., Mishyn M., Yuriev S., Babaiev Y., Ishchenko Y., Khachatryan A., Zonov O., Ivakin T., Zimnikov O., Komar I., Borzilo O. A study on the psychological qualities of military personnel in technical support units based on the implementation of an automated control system program for the process of special physical training. Journal of Physical Education and Sport. 2025. Vol. 25 (issue 1). Art 4. P. 30-37. doi:10.7752/jpes.2025.01004. [Ukraine].

13. Kamaiev O.I., Hunchenko V.A., Mulyk K.V., Hradusov V.A., Homanyuk S.V., Mishyn M.V., et al. Optimization of special physical training of cadets in the specialty «Arms and Military Equipment» on performing professional military-technical standards. Journal of Physical Education and Sport. 2018. № 8(4). R. 1808–1810. doi:10.7752/jpes.2018.s4264.

14. Klymovych V., Oderov A., Romanchuk S., Korchagin M., Zolochevskyi V., Fedak S., Gura I., Nebozhuk O., Lashta V., Romanchuk V., Lesko O. Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. SportMont Journal. – 2020. – Vol. 18 (2) – PP. 79-82. – ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351, doi:10.26773/smj.200612.

15. Romanchuk S., Oderov A., Klymovych V., Arabskyi A., Lesko O., Fedak S., Dunets-Lesko A., Bobko Y., Olkhovyi O., Liudovyk T. Priority Indicators of Sports Activity of Jumps in Water at the Stage of Advanced Sports Training. SportMont Journal. – 2020. – Vol. 18 (2) – PP. 73-78. – ISSN 1451-7485, eISSN 2337-0351. doi:10.26773/smj.200602.